

Wojciech POKOJSKI^a, Anna WOŁEJKO^b, Agnieszka STARSZUK^b

^a Uniwersytet Warszawski

Wydział Geografii i Studiów Regionalnych

e-mail: wpokojski@uw.edu.pl

ORCID: 0000-0003-3473-3512

^b LXIII Liceum Ogólnokształcące im. L. Kossutha w Warszawie

TURYSTYKA JĘZYKOWA I JEJ ZNACZENIE W EDUKACJI MŁODZIEŻY NA PRZYKŁADZIE MALTY

Language tourism and its importance in youth education on the example of Malta

Zarys treści: W artykule podjęto tematykę turystyki językowej w edukacji młodzieży. Wskazano korzyści, jakie można osiągnąć podczas wyjazdu na obóz językowy. Przedstawiono założenia, którymi należy się kierować przy organizacji podróży w ramach szkoły językowej tak, aby można było wykorzystać taki wyjazd w kontekście edukacji językowej, turystycznej i społecznej. Zaprezentowano studium przypadku – przykład podróży do szkoły językowej na Maltę, poprzedzony szkolnym projektem przygotowującym uczniów do wydarzenia. Odniesiono się także do możliwości wykorzystania podczas takiego wyjazdu nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych i mediów społecznościowych.

Abstract: The article addresses the subject of language tourism in youth education. The benefits that can be achieved during the trip to a language camp are indicated. The assumptions for the organization of a trip within a language school were presented so as to use it in the context of language, tourism and social education. A case study was presented - an example of a trip to a language school in Malta. It also referred to the possibility of using new information and communication technologies and social media during such a trip.

Słowa kluczowe: turystyka językowa, edukacja językowa, edukacja młodzieży, Malta, nowe technologie

Keywords: language tourism, language education, youth education, Malta, new technologies

WPROWADZENIE

Wśród propozycji zagranicznych obozów językowych z języka angielskiego oferowanych przez biura podróży jednym z miejsc docelowych jest Malta. Ze względu na walory turystyczne wyjazd na Maltę w ramach szkoły językowej, oprócz nauki języka, daje możliwość poznania kultury, historii i geografii tego miejsca.

Głównym celem artykułu jest odpowiedź na pytanie, jaka może być rola uczestnictwa w obozach językowych w edukacji młodzieży w wymiarze turystycznym, językowym oraz w zakresie rozwijania kompetencji społecznych. Dodatkowo w pracy podjęto temat sposobu wykorzystania

Wpłynęło: 03.07.2019

Zaakceptowano: 14.08.2020

Zalecany sposób cytowania / Cite as: Pokojski W., Wołejko A., Starszuk A., 2020, Turystyka językowa i jej znaczenie w edukacji młodzieży na przykładzie Malty, *Prace i Studia Geograficzne*, 65.4, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, 81-93.

nowych technologii, multimediiów i mediów społecznościowych przez organizatorów i uczestników wyjazdu, w tym korzystania z map cyfrowych.

Odpowiedzi na postawione pytania uzyskano poprzez zestawienie korzyści, które może osiągnąć młodzież z wyjazdu na obóz językowy. Zestawienie powstało na podstawie obserwacji wyjazdów przez autorów badania, uczestniczących w tego typu wyjazdach kilkakrotnie, oraz w wyniku analizy odpowiedzi, których udzielili uczestnicy wyjazdu w przeprowadzonym badaniu bezpośrednim metodą kwestionariusza ankietowego zawierającego pytania dotyczące stopnia zadowolenia z wyjazdu. Dodatkowo opisano studium przypadku – wyjazd na obóz językowy na Maltę.

OBÓZ JĘZYKOWY FORMĄ TURYSTYKI JĘZYKOWEJ

Czy obóz językowy może być uznany za formę turystyki? W literaturze przedmiotu nie przeprowadzono jeszcze dogłębnych studiów na ten temat (Różewska 2008, s.119), rozważania dotyczące tej problematyki są jednak w niej obecne. Wycieczki szkolne są organizowane by realizować określone cele poznawcze – kształtujące, rekreacyjne – zdrowotne i wychowawcze (Drogosz 2009, s. 21–24). Cele te są zbliżone do określonych przez S. Trojnieł (2007, s. 11–12) dziesięciu funkcji turystyki mających znaczenie w różnych sferach życia człowieka. Oprócz funkcji wypoczynkowej wyróżnia ona funkcję wychowawczą rozumianą jako „możliwość kontaktu z przyrodą, życiem społecznym, kulturą i ludnością mieszkającą w miejscu pobytu” oraz funkcję kształceniową/dydaktyczną rozpatrywaną „w sensie poznawczym, jak i praktycznym” polegającą na zdobywaniu umiejętności orientacji w rzeczywistości przyrodniczej. Jako dwie główne przyczyny uprawiania turystyki R. Davidson (1996, s. 2) wymienił turystykę wypoczynkową i turystykę w celach służbowych, wskazał także inne cele uprawiania turystyki, wśród nich cele szkoleniowe, w tym kursy językowe, malarskie i kulinarne. Według S. Liszewskiego (2013, s. 14), pojęcie „forma turystyki” można rezerwować dla rodzaju (kategorii) ruchu turystycznego o określonym celu (motywie), od którego wywodzić się będzie jej nazwa. Terminem podróże językowe, będącym formą rozwoju turystyki kulturowej posługuje się W. Gaworecki (2003, s. 85–86), z kolei T. Łobożewicz i G. Bieńczyk (2001, s. 191) wyodrębniają turystykę edukacyjno-lingwistyczną, związaną z wyjazdami w celu nauki języka, która wiąże się także z ciekawym programem poznawczym.

Wymienione powyżej funkcje i formy turystyki (funkcja wychowawcza, wypoczynkowa i kształceniowa, formy turystyki kulturowej lub edukacyjnej) z powodzeniem mogą być realizowane podczas obozów językowych, a wyjazd na obóz językowy można traktować, jako jeden z celów uprawiania turystyki w kategorii turystyki językowej. Interesujące w tym kontekście są badania dotyczące poznania charakteru i korzyści wynikającej z uprawiania młodzieżowej turystyki językowej przeprowadzone przy pomocy kwestionariusza ankietowego wśród młodzieży w wieku 15–19 lat, powracającej z Wielkiej Brytanii do Polski z obozów językowych organizowanych przez jedno z biur podróży (Różewska 2008, s. 123–125). Stwierdzono m. in., że „korzyści płynące z udziału w kursie w oczach kursantów to nie tylko poprawa znajomości j. angielskiego, ale także kontakty towarzyskie, zwiedzanie, zabawa i odpoczynek”. Korzyści wynikające z uprawiania turystyki językowej organizowanej poza granicami kraju należy zatem rozpatrywać wielowątkowo, zarówno pod względem językowym, turystycznym i społecznym.

Argumenty świadczące o korzyściach wynikających z uprawiania turystyki językowej zostały określone na podstawie obserwacji autorów artykułu podczas kilkakrotnych wyjazdów na obozy językowe zarówno w charakterze opiekunów, jak i uczestników. Dodatkowo przeprowadzono analizę materiałów reklamowych dostępnych w druku oraz na stronach internetowych kilku biur po-

dróży organizujących turystykę językową. Następnie przeprowadzono dyskusję wśród autorów artykułu, uzyskane wnioski uporządkowano i opracowano w rozdziale poniżej oraz w postaci diagramu zaprezentowanego na rycinie 1.

KORZYŚCI Z UPRAWIANIA TURYSTYKI JĘZYKOWEJ

Korzyści językowe

Wyjazd na obóz językowy stwarza możliwości edukacyjne poprzez tzw. „otoczenie się językiem”. Polegają one na możliwości posługiwania się językiem nie tylko podczas lekcji, ale również w życiu codziennym, podczas podróży, zakupów, wycieczek czy pobytu w hotelu lub u rodzin goszczących. Wówczas nie tworzy się sztucznych sytuacji i wypowiedzi, nie odgrywa rolę, lecz na bieżąco reaguje i bierze udział w komunikacji. Wypowiedzi takie bezpośrednio przekładają się na budowanie samoświadomości językowej oraz poczucia pewności siebie w posługiwaniu się językiem obcym.

Ponadto, uczeń ma możliwość poznać inne rodzaje wymowy. Z reguły w czasie nauki w szkole słucha modelowej, dostosowanej do jego poziomu wypowiedzi, natomiast będąc na obozie językowym musi się zmierzyć z wysłuchaniem i zrozumieniem różnych sposobów wypowiedzania. Jest to duży wysiłek dla ucznia, który bardzo rozwija jego umiejętności słuchania ze zrozumieniem. Będąc w otoczeniu osób, które nie rozumieją ojczystego języka, nie może go wykorzystać w momencie trudności językowych. To znaczy, jeśli zapomni dane słowo w obcym języku, musi podać jego definicję lub synonim. W sytuacji szkolnej zastąpiłby problematyczny wyraz wyrazem w języku polskim. Tutaj jest zmuszony do wysiłku intelektualnego i poszerzania zasobu słownictwa. W czasie obozu językowego uczestnik ma świadomość, że jego nauka nie podlega weryfikacji szkolnej. Czasami takie sytuacje dają mu poczucie bezpieczeństwa, dlatego częściej zabiera głos w dyskusji, nie boi się popełniać błędów językowych, ponieważ wie, że nie będzie oceniany.

Korzyści w zakresie edukacji turystycznej

Jak już wspomniano wyjazd na obóz językowy spełnia kilka funkcji przypisanych turystyce językowej. Wyjazdy do szkół językowych są okazją do poznania danego miejsca, jego historii, położenia geograficznego i geopolitycznego, zobaczenia interesujących krajobrazów i zabytków, czy też poznania odmiennej kuchni (kulinaria). Podczas takiego wyjazdu uczniowie samodzielnie lub w małych kilkusobowych grupach muszą nauczyć się orientacji w terenie (dotarcie do szkoły językowej, spaceru w czasie wolnym). W takiej sytuacji pomocne mogą okazać się mapy wykorzystywane w różnych fazach związanych z wyjazdem turystycznym, na przykład przed podróżą do poznania miejsca docelowego, lokalizacji atrakcji turystycznych (McCleary Jr. 2009, s. 16–17). W trakcie podróży mapy są wykorzystywane do poruszania się, wyboru miejsca, które chce się odwiedzić, rejestracji ścieżek poruszania się, a po podróży za pomocą mapy można pokazać miejsca, które zostały odwiedzone (Kowalczyk, Pokojski 2018, s. 24–26). Współczesny turysta, w dobie funkcjonowania społeczeństwa informacyjnego, na co dzień korzysta podczas wyjazdu z aplikacji internetowych i mobilnych, w tym z map w wersji cyfrowej (webGIS) i wersji na telefony komórkowe (mobileGIS) będące częścią szerszej rozumianej technologii GIS (ang. Geographical Information Systems). Korzyści, jakie może odnieść turysta z wykorzystania map cyfrowych to ułatwienie odnalezienia trasy do pokonania i zlokalizowania miejsca, orientacja we terenie, rozwijanie umiejętności tzw. myślenia przestrzennego, a w dobie cyfryzacji – umiejętność korzystania z interaktywnych map cyfrowych.

Korzyści społeczne

Wyjazd turystyczny – czyli pobyt poza własnym środowiskiem – może być okazją do poznania osób o innej kulturze i religii. Jest też okazją do kształcenia kompetencji interkulturowych i społecznych wynikających z obserwacji rzeczywistości, jak i konieczności odnalezienia się w nowym środowisku. W badaniach poświęconym kompetencjom K. Koszewska (2014, s. 2) wyróżnia kompetencje społeczne na poziomie wiedzy, postaw i zachowań. Kompetencje społeczne na poziomie wiedzy dotyczą m. in. wiedzy związanej z wielokulturowym społeczeństwem i znajomością zasad postępowania przyjętych w określonych środowiskach. K. Koszewska (2014, s. 3) wyróżniła także kompetencje społeczne na poziomie postaw powiązane „z otwartością na współpracę, uzewnętrznieniem norm moralnych, asertywnością, akceptacją i poszanowaniem innych ludzi, a także gotowością do pokonywania uprzedzeń”. Z kolei L. Turos (1997, s. 16–17), rozpatrując cechy wycieczki szkolnej, przypisuje jej m. in. efektywność wychowawczą pozwalającą uczniom na aktywny kontakt z rzeczywistością w rozmaitych jej wymiarach – społecznym, kulturowym, przyrodniczym i cywilizacyjnym, co wpływa na kształtowania odpowiednich wzorów zachowań.

Wyjazd zagraniczny, zwłaszcza transportem lotniczym daje możliwość zapoznania się ze specyfiką odprawy bagażu, kontrolą osobistą i paszportową, uczy odpowiedniego zachowania się na lotnisku i w samolocie. Również podczas pobytu za granicą uczestnicy wyjazdu uczą się odpowiedniego zachowania w miejscu zakwaterowania, hotelu czy, co jest praktykowane podczas wyjazdów na obozy językowe, u rodzin goszczących (często o innej kulturze i religii). Wyjazd taki jest także poligonem doświadczalnym dla młodzieży do prowadzenia budżetu finansowego w obcej walucie.

Podsumowując, turystyka językowa przynosi uczestnikom wyjazdu korzyści daleko przekraczające możliwości nauki języka obcego. Pobyt w obcym miejscu, innym środowisku pozwala młodzieży nauczyć się asertywności wobec innych podróżnych, rodzin goszczących, lektorów, sprzedawców, ludzi spotykanych na ulicy. Jest także okazją do odwiedzenia ciekawych miejsc, zapoznania się ze środowiskiem geograficznym, historią i kulturą odwiedzanego miejsca. Na rycinie 1 zestawiono korzyści, które może osiągnąć młodzież uczestnicząc w wyjeździe na obóz językowy.

Ryc. 1. Korzyści z uczestnictwa w turystyce językowej młodzieży

Fig. 1. The benefits of the language tourism of young people

Źródło: opracowanie własne.

Source: own elaboration.

TURYSTYKA JĘZYKOWA NA MALCIE

Najbardziej predysponowane do świadczenia usług turystyki językowej są kraje atrakcyjne turystycznie, w którym ludność posługuje się popularnym językiem. W Hiszpanii turystyka językowa jest uznawana za ważny dział gospodarki (Iglesias 2016, s. 29). Również w przypadku Malty turystyka językowa (w tym przypadku nauka j. angielskiego) odgrywa ważną rolę ekonomiczną.

Do najważniejszych zalet pobytu na Malcie można zaliczyć zabytki, krajobrazy, atrakcyjny klimat, wielokulturowość. Z punktu widzenia osób wyjeżdżających na Maltę w celach edukacji językowej atrakcje Malty mogą odegrać znaczącą rolę w wyborze miejsca edukacji językowej. Wielokulturowość Malty jest związana z jej strategicznym położeniem na Morzu Śródziemnym. Malta należała w czasach starożytnych do Fenicjan, Kartagińczyków (800–218 p.n.e.), Rzymian (218 p.n.e. – 870 n.e.), Arabów (870–1091), Królestwa Sycylii (1091–1530), była siedzibą Zakonu Kawalerów Maltańskich (1530–1798), od XIX wieku stała się kolonią brytyjską aż do uzyskania niepodległości w latach 60 XX wieku. Pozostałością panowania Arabów jest dawna stolica Mdina i pobliski Rabat. Panowanie Zakonu Rycerzy Maltańskich pozostawiło na Malcie wiele tradycji, symboli i liczne zabytki. W stolicy, Valletcie, zbudowanej za czasów panowania Zakonu na obszarze kilku km² występuje aż 320 zabytków a całe miasto znajduje się na liście światowego dziedzictwa UNESCO. Wiele zabytków, malownicze krajobrazy, urozmaicone wybrzeże, klimat śródziemnomorski, niewielkie odległości między miastami i dużo atrakcji powodują, że jest to miejsce warte odwiedzenia (Tourism in Malta). Brytyjskie panowanie na wyspie oraz fakt pozostawiania Malty w Brytyjskiej Wspólnocie Narodów spowodował, że Malta jest krajem dwujęzycznym z urzędowym językiem angielskim. Fakt ten spowodował, że na Malcie funkcjonuje wiele szkół językowych.

Według raportu *English Language Travel Industry Report 2018* opracowanego przez maltański Narodowy Urząd Statystyczny (NSO), w 2018 roku w celach nauki języka odwiedziło Maltę ponad 87 tys. osób (wzrost o 13,5% w stosunku do 2016 r.), co stanowiło 8,1% całkowitej liczby turystów w tym kraju¹. W tabeli 1 zaprezentowano zestawienie statystyczne dotyczące tzw. tygodni pobytowych (ang. *student weeks*) na Malcie w 2015 roku. W celu nauki języka, Maltę odwiedza najwięcej studentów (uczniów) z Włoch i Niemiec. Polska znalazła się w tym zestawieniu na ósmej pozycji (tabela 1).

Malta jest popularnym miejscem wyjazdowym dla Polaków. Według raportu *Tourism in Malta* wydanym przez Malta Tourism Authority (2017) w 2015 roku Maltę odwiedziło 46 231, a w 2017 roku już 89 335 osób z Polski. Część z nich, jako cel pobytu wybrała naukę języka. Według danych statystycznych udostępnionych przez Narodowy Urząd Statystyczny (NSO), w 2015 roku w celach turystyki językowej Maltę odwiedziło łącznie 2749 studentów (uczniów) z Polski. Polscy studenci (uczniowie) przebywali na Malcie łącznie przez 4963 tygodni (*student weeks*), średnia długość pobytu wynosiła 1,8 tygodnia. W ciągu kilku lat odnotowano znaczący wzrost liczby tygodni studenckich, które Polacy spędzili na Malcie. W 2017 roku studenci z Polski przebywali na Malcie w celach językowych już 7134 tygodni (wzrost o 43% w ciągu dwóch lat), a w 2018 roku nieznacznie mniej, tj. 6492 tygodni (tabela 2) i byli szóstą nacją przyjeżdżającą na Maltę w ramach turystyki językowej (ponad 5 % udziału w rynku).

¹English Language Travel Industry Report 2018 (<https://www2.deloitte.com/mt/en/pages/finance/articles/mt-english-language-travel-industry-report.html>).

Tabela 1. Liczba tzw. tygodni studenckich według krajów w 2015 roku**Table 1.** Student weeks by country in 2015

Kraj / Country	Mężczyźni / Male	Kobiety / Female	Razem / Total
Włochy / <i>Italy</i>	8 023	9 931	17 956
Niemcy / <i>Germany</i>	4 388	5 976	10 364
Francja / <i>France</i>	3 149	4 508	7 657
Rosja / <i>Russia</i>	2 254	3 464	5 720
Austria / <i>Austria</i>	1 831	1 920	3 751
Hiszpania / <i>Spain</i>	1 339	1 930	3 269
Republika Czeska / <i>Czech Rep.</i>	922	2 228	3 151
Polska / <i>Poland</i>	1 020	1 729	2 749
Szwajcaria / <i>Switzerland</i>	1 044	1 376	2 420
Brazylia / <i>Brazil</i>	867	1 479	2 347
Turcja / <i>Turkey</i>	1 399	891	2 290
Japonia / <i>Japan</i>	362	1 231	1 593
Libia / <i>Libya</i>	812	357	1 170
Holandia / <i>Netherlands</i>	307	779	1 086
Belgia / <i>Belgium</i>	294	470	764
Kolumbia / <i>Columbia</i>	281	458	739
Węgry / <i>Hungary</i>	296	403	699
Słowacja / <i>Slovakia</i>	252	411	663
Ukraina / <i>Ukraine</i>	268	381	649
Inne kraje / <i>Other countries</i>	2 574	3 912	6 487
Razem / Total	31 682	43 834	75 524

Źródło/Source: NSO².**Tabela 2.** Liczba tygodni (*student weeks*) spędzonych na Malcie przez uczestników kursów językowych z Polski (2014–2018)**Table 2.** Number of student weeks spent in Malta by language course participants from Poland (2014–2018)

Kraj / Country	2014	2015	2016	2017	2018
Polska / <i>Poland</i>	-	4963	5957	7134	6492

Źródło / Source: dane NSO / NSO's data.

Dla porównania zestawiono dane dotyczące liczby studentów odwiedzających Maltę z krajów o podobnym poziomie rozwoju gospodarczego wywodzących się z tej samej rodziny językowej, tj. Polski, Czech i Słowacji (tabela 3).

²https://nso.gov.mt/en/News_Releases/View_by_Unit/Unit_C3/Tourism_Statistics/Documents/2016/News2016_057.xls.

Tabela 3. Studenci obozów językowych z Polski, Czech i Słowacji na Malcie**Table 3.** Participants of language courses from Poland, the Czech Rep. and Slovakia in Malta

Kraj / Country	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Liczba studentów na 100 tys. mieszkańców / Number of students per 100,000 inhabitants (2018)
Polska / Poland	1991	2045	2749	3131	4512	4501	11,7
Republika Czeska / Czech Rep.	1497	1458	3151	1397	1475	1558	14,6
Słowacja / Slovakia	684	686	663	–	664	859	15,8

Źródło: opracowano na podstawie danych NSO.

Source: elaborated based on NSP's data.

Znaczący przyrost liczby osób z Polski odwiedzających Maltę w celach językowych jest spowodowany m.in. bezpośrednią dostępnością lotniczą Malty z polskich lotnisk, szczególnie poprzez korzystanie z tanich linii lotniczych. Samoloty Ryanair latają na Maltę z Gdańska, Krakowa, Wrocławia i Poznania, a samoloty Wizzair z Warszawy i Katowic, trasę Warszawa-Malta obsługują również linie Air Malta³.

W dalszej części artykułu zaprezentowano studium przypadku dotyczące wyjazdu na obóz językowy grupy uczniów liceum ogólnokształcącego. Odniesiono się do korzyści językowych, turystycznych i społecznych, jakie wynieśli uczestnicy wyjazdu.

STUDIUM PRZYPADKU

Opisany w artykule wyjazd na obóz językowy na Maltę został zorganizowany dla uczniów LXIII Liceum Ogólnokształcącego im. Lajosa Kossutha w Warszawie w marcu 2019 roku. Uczestnikami wyjazdu było 30 uczniów wraz z trzema opiekunami. Organizatorem wyjazdu było polskie biuro podróży Atas⁴ współpracujące z maltańską szkołą językową⁵, zapewniające transport, ubezpieczenie, zajęcia w szkole językowej, zakwaterowanie oraz program turystyczny. Poniżej przedstawiono opis poszczególnych faz podróży analizowanego przypadku. Jego celem jest zaprezentowanie sposobu przygotowania i organizacji wyjazdu umożliwiającego osiągnięcie przez uczestników jak największych korzyści wyszczególnionych na rycinie 1.

Przygotowanie do wyjazdu

Jednym z podjętych działań organizacyjnych przed wyjazdem było przygotowanie uczestników wyjazdu do zwiedzania i zainteresowanie ich historią, kulturą i geografią Malty. Na platformie e-learningowej LXIII LO opracowano wirtualną lekcję, na której umieszczono informacje

³ Linie kupione w czerwcu 2019 roku przez Ryanair.

⁴ Biuro podróży Atas specjalizuje się w turystyce młodzieżowej i językowej. Zostało wyróżnione tytułem Touroperator Roku 2019 w kategorii Turystyka Młodzieżowa. Nagroda została przyznana w wyniku głosowania biur podróży zrzeszonych w Izbie Turystyki RP.

⁵ Link School of English: <http://www.linkenglishschool.com/>

o Malcie, jej historii, atrakcjach turystycznych oraz hiperłącza do interaktywnych map. Ważnym elementem przygotowania do podróży było zorganizowanie wśród uczestników wyjazdu konkursu „Malta – the beginning of Europe”. Konkurs polegał na opracowaniu w języku angielskim prezentacji multimedialnej na jeden z wybranych tematów dotyczących Malty. Patronem konkursu zgodził się zostać Ambasador Malty w Polsce. W konkursie wzięło udział 15 uczestników wyjazdu, którzy przygotowali w zespołach 6 prac. Prace oceniono pod względem prawidłowości opracowania prezentacji, poziomu języka i treści. Najlepsze trzy prace zostały zaprezentowane podczas organizowanego w LXIII LO Dnia Języków Obcych, cyklicznej imprezy mającej na celu propagowanie nauczania języków obcych. W finale konkursu „Malta – the beginning of Europe” wziął udział Ambasador Malty w Polsce dr John Paul Grech. Pan Ambasador ocenił zaprezentowane prace pod względem atrakcyjności i poprawności językowej (prezentacje wygłoszono w j. angielskim). Zwycięzcy Konkursu, a także pozostali jego uczestnicy otrzymali nagrody, które pozwoliły zapoznać się uczestnikom wyjazdu z informacjami o Malcie.

Celem konkursu było przygotowanie uczniów do wyjazdu, aby bardziej świadomie uczestniczyli nie tylko w kursach językowych, ale także podczas spacerów, wycieczek fakultatywnych i krajoznawczych, mieli świadomość miejsca, które odwiedzają w przestrzeni historycznej i geograficznej. Opracowanie prezentacji multimedialnych pozwoliło uczniom udoskonalić tę formę przekazu, a przedstawienie prezentacji podczas Dnia Języków Obcych przed liczną widownią pozwoliło zmierzyć się ze specyfiką wystąpienia publicznego, w dodatku w języku angielskim.

Wyjazd

Korzyści z nauki języka obcego w szkole językowej

Zajęcia w szkole językowej Link School zostały poprzedzone testem poziomującym, następnie uczniowie wzięli udział w siedmiu dwugodzinnych sesjach prowadzonych przez lektorów *native speaker*. Po zakończeniu zajęć uczestnicy otrzymali certyfikat poświadczający ich ukończenie. W przeprowadzonych po zajęciach rozmowach z opiekunami uczniowie podkreślali zalety pracy w małej grupie, każdy miał możliwość wypowiedzi, a czas pracy grupy był dostosowany do ich potrzeb. Dodatkowo, dzięki świadomości, że uczą się dla własnego rozwoju, a nie uzyskania oceny, aktywniej uczestniczyli w zajęciach, nie bojąc się, że będą podlegali ocenie formalnej. Lektorzy kładli nacisk na umiejętności komunikacyjne uczniów, słuchanie ze zrozumieniem i tworzenie krótkich wypowiedzi pisemnych. Działania te przyczyniły się do budowania samoświadomości językowej uczniów i otwartości na posługiwanie się językiem obcym. Uczniowie stopniowo w sposób naturalny rezygnowali z posługiwania się językiem ojczystym w sytuacjach kryzysowych. W momencie, gdy zapomnieli danego słowa w języku angielskim, szukali synonimów lub opisywali dane słowo wykorzystując jedynie język obcy. Działania te przyczyniły się do poszerzenia ich zasobu słownictwa.

Korzyści wynikające z poznania atrakcyjnego miejsca

Ważnym elementem pobytu na Malcie była możliwość odwiedzenia atrakcyjnych miejsc. Po zakończeniu zajęć w szkole językowej, uczestnicy wyjazdu na Maltę brali udział w wycieczkach zorganizowanych przez szkołę językową – w spacerze po najbliższej okolicy, w kilku wycieczkach autokarowych z przewodnikiem m. in. do dawnej stolicy Malty – Mdiny oraz położonego u jej stóp Rabatu oraz do aktualnej stolicy Valletty (ryc. 3). Z inicjatywy opiekunów wyjazdu grupa uczniów udała się także na kilka innych, kilkugodzinnych wycieczek. Podczas zwiedzania uczniowie dowiedzieli się wielu ciekawostek o historii i kulturze Malty, poznali ciekawe miejsca, pełne zabytków, atrakcji a przede wszystkich pięknych widoków (ryc. 2).

Ryc. 2. Widok zespołu miejskiego Valletty
Fig. 2. Panorama of the Valletta agglomeration

Źródło / Source: fot. / photo W. Pokojski.

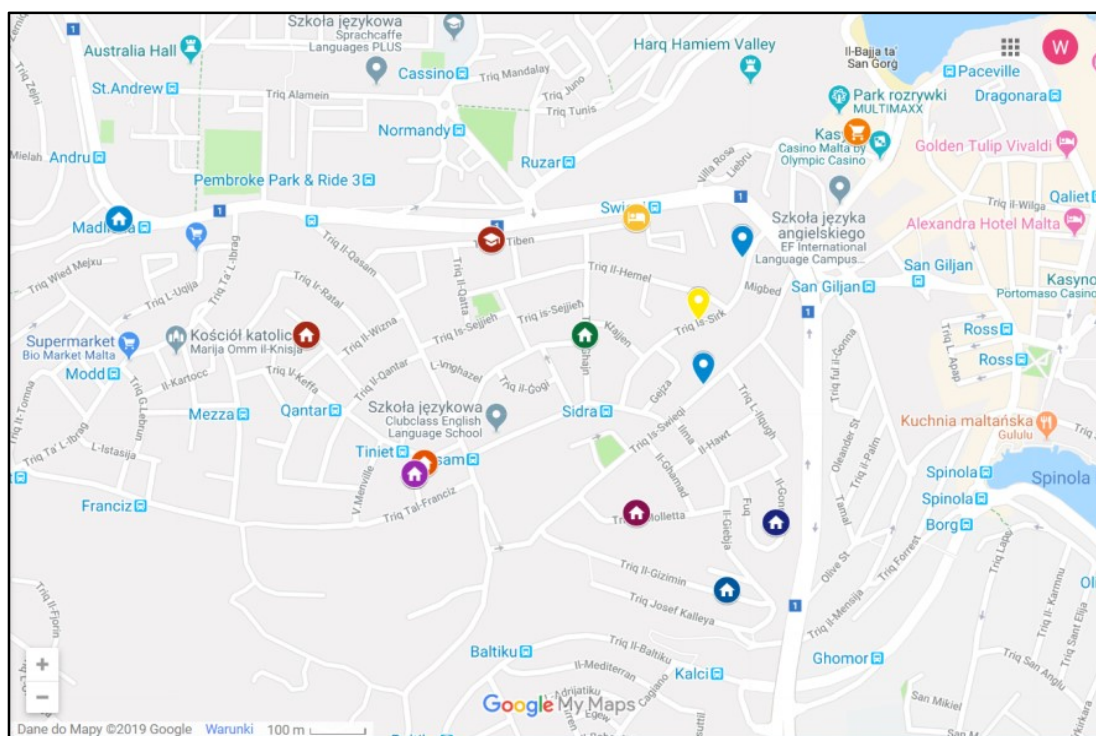
Korzyści społeczne

Podczas wyjazdu jego uczestnicy mieli kontakt z rzeczywistością w rozmaitych jej wymiarach – społecznym, kulturowym, przyrodniczym i cywilizacyjnym, co – jak już wcześniej wspomniano – pozwoliło im zdobyć kompetencje na wszystkich trzech poziomach tj. wiedzy, umiejętności i postaw (zachowań).

Oprócz zdobycia wiedzy turystycznej i językowej uczniowie nabyli umiejętności dotyczące organizacji podróży, poznali specyfikę odprawy bagażu, kontroli osobistej i paszportowej, mieli możliwość nauczyć się odpowiedzialności za siebie, swój bagaż, swoje zachowanie i postępowanie. Uczestnicy wyjazdu mieli także możliwość korzystania z języka angielskiego w sytuacji codziennej w sklepie, na ulicy, w kontaktach z właścicielami mieszkań, co pozwoliło także rozwinąć kompetencje społeczne na poziomie postaw powiązane z otwartością na współpracę, asertywnością, akceptacją i poszanowaniem innych ludzi.

Korzyści wynikające z wykorzystania narzędzi informatycznych

W ostatniej dekadzie XX i pierwszych dwudziestu latach XXI wieku żyjemy w coraz bardziej cyfrowym świecie. W społeczeństwie informacyjnym uczniowie powinni poznawać tajniki cyfrowego świata nie tylko poprzez codzienne przebywanie przy komputerze czy smartfonie i na lekcjach informatyki, ale także w różnych innych sytuacjach. Organizacja wycieczki i wyjazd na obóz językowy były okazją do wykorzystania i przetestowania w praktyce kilku narzędzi informatycznych bazujących głównie na dostępie do Internetu. Przed wyjazdem informacje dotyczące jego organizacji zostały udostępnione uczestnikom wyjazdu poprzez dysk sieciowy (Google Cloud). Jak już wspomniano na etapie przygotowania do wyjazdu na potrzeby uczestników na platformie e-learningowej LO opracowano kurs zawierający informacje o Malcie. Uczestnicy konkursu korzystali z cyfrowych informacji oraz programów komputerowych do opracowania prezentacji multimedialnych. Wykorzystywanie aplikacji webGIS i mobileGIS jest sugerowane do realizacji zajęć terenowych na etapie ich planowania, w trakcie ich realizacji, a także podczas zajęć podsumowujących prowadzonych już po odbyciu zajęć terenowych (Pokojski, Pokojaska 2018, s. 79-86). Dlatego na potrzeby uczestników wyjazdu opracowano interaktywną mapę (dostępną również na urządzeniach mobilnych) pokazującą lokalizację szkoły językowej, miejsca planowanych wycieczek, a przede wszystkim lokalizację domów goszczących uczestników wyjazdu (ryc. 3).

Ryc. 3. Zrzut ekranowy interaktywnej mapy lokalizacji obiektów noclegowych w Swieqi
(legendę ukryto ze względu na wrażliwe dane)

Fig. 3. Screen shot of an interactive map of accommodation in Swieqi
(the legend was hidden due to sensitive data)

Źródło: opracowanie własne.
Source: own elaboration.

Uczestnicy wyjazdu korzystali także z aplikacji Messenger, posłużyła ona do codziennej komunikacji, m. in. do wyboru poprzez głosowanie wariantów zwiedzania, informowaniu o aktualnym miejscu pobytu, koordynacji transportu na lotnisko, potwierdzenia dotarcia do domów (domów goszczących) i po zakończeniu wyjazdu. Społeczność szkolna mogła śledzić pobyt kolegów na Malcie w relacjach zamieszczanych niemal każdego dnia na szkolnym profilu FB. Opisane powyżej sposoby wykorzystania techniki cyfrowej mogą być przydatne innym organizatorom i uczestnikom tego typu wyjazdów.

PODSUMOWANIE WYJAZDU

Oprócz uczestnictwa w lekcjach językowych, po zakończeniu zajęć uczniowie otrzymali certyfikat ukończenia kursu językowego. Szkoła językowa posiada akredytację FELTOM (*Federation of English Language Teaching Organisations Malta*). Gwarantuje to utrzymanie dobrej jakości w nauczaniu języka angielskiego. Wielu uczniów podkreślało, że udział w kursie językowym pomógł im przełamać barierę językową i dodał pewności siebie w posługiwaniu się językiem obcym. Uczniowie określili zajęcia prowadzone przez *native speakerów* jako interesujące i rozwijające ich umiejętności komunikacyjne.

W celu weryfikacji korzyści, jakie odnieśli uczestnicy wyjazdu skonstruowano kwestionariusz ankietowy, w którym anonimowo zapytano uczestników o stopień zadowolenia z wyjazdu w trzech aspektach: językowym, turystycznym i społecznym. Badanie przeprowadzono wzorując się na skali Likerta stosowanej w badaniach społecznych do oceny kierunku i siły postaw wobec poruszanego zagadnienia (Jezior 2013, s. 117-138). W badaniu wzięło udział 24 spośród 30 (80%) uczestników wyjazdu (tabela 4).

Tabela 4. Poziom zadowolenia uczestników obozu językowego na Malcie
Table 4. The level of satisfaction of participants of language course in Malta

Pytanie / <i>Question</i>	Poziom zadowolenia / <i>Level of satisfaction</i>						Średnia ocena / <i>Average grade</i>
	0	1	2	3	4	5	
	Liczba odpowiedzi / <i>Number of responses</i>						
Konkurs „Malta – the beginning of Europe”	0	2	2	4	5	11	3,88
Zajęcia w szkole językowej z native speakerem	0	0	0	6	10	8	4,08
Możliwość używania języka w sytuacji codziennej (rodzina, ulica, sklepy)	0	1	0	1	8	14	4,42
Pewność w używaniu języka angielskiego po powrocie z obozu językowego	0	1	1	5	12	5	3,79
Organizacja transportu (lotniska, samoloty, dojazd)	0	0	0	1	8	15	4,58
Poznanie atrakcji turystycznych Malty	0	0	0	1	11	12	4,46
Zdobycie doświadczenia podróżowania za granicę samolotem	0	4	1	3	5	11	3,75
Warunki pobytu u rodzin goszczących	0	1	3	8	10	2	3,38
Poznanie odmiennej kultury, obyczajów, kuchni	0	2	3	4	9	6	3,58
Ogólne zadowolenie z wyjazdu na Maltę	0	0	0	1	11	12	4,46

Źródło: opracowanie własne / Source: own elaboration.

Miernikiem umożliwiającym porównanie stopnia zadowolenia są średnie uzyskanych odpowiedzi. Warto podkreślić, że ogólne zadowolenie z pobytu na Malcie zostało ocenione na poziomie 4,46. Najniżej oceniono warunki pobytu u rodzin goszczących (średnia 3,38), poznanie odmiennej kultury, obyczajów, kuchni (3,58) oraz zdobycie doświadczenia podróżowania za granicę (3,75). Bardzo wysoko oceniono cześć turystyczną pobytu (4,46), organizację transportu (4,58), atrakcje turystyczne Malty (4,58) i możliwość korzystania z języka obcego w sytuacji codziennej (4,42). Powyżej 4 oceniono zajęcia w szkole językowej z *native speakerem* (4,08).

W przeprowadzonym badaniu zapytano uczestników wyjazdu także o wykorzystanie przez nich map papierowych i cyfrowych przed i podczas wyjazdu (tabela 5). Sporadycznie uczestnicy wyjazdu korzystali z map papierowych przed wyjazdem, trochę częściej podczas wyjazdu, mimo że podczas zebrania organizacyjnego uczestnicy wyjazdu otrzymali mapy turystyczne Malty. Częściej uczniowie skorzystali z map cyfrowych, szczególnie podczas wyjazdu. Tylko dwie spośród badanych osób w ogóle nie korzystały z cyfrowych map, ponad połowa skorzystała z nich powyżej czterech razy. Świadczy to o zanikaniu zainteresowania mapą papierową na korzyść map cyfrowych.

Tabela 5. Korzystanie z map Malty przed i podczas wyjazdu**Table 5.** Using the maps of Malta before and during the trip

Mapa / <i>Map</i>	Częstość korzystania / <i>Frequency of use</i>			
	Wcale / <i>Not at all</i>	1-3	4-5	Więcej niż 5 razy / <i>More than 5 times</i>
Papierowa mapa Malty przed wyjazdem	11	13	0	0
Papierowa mapa Malty podczas wyjazdu	9	10	4	1
Cyfrowa mapa Malty przed wyjazdem	7	12	2	3
Cyfrowa mapa Malty podczas wyjazdu	2	9	7	6

Źródło: opracowanie własne / Source: own elaboration.

Opisany powyżej wyjazd na obóz językowy, ze względu na udział w jego zorganizowaniu biura podróży i cenionej szkoły językowej, prawdopodobnie zbytnio nie różni się od innych tego typu wyjazdów grup szkolnych. Dlatego uzyskane wyniki potwierdzają możliwość uzyskania wielu korzyści wynikających z uprawiania turystyki językowej opisanej w pierwszej części artykułu.

WNIOSKI KOŃCOWE

Jak napisał W. Alejski (2000, s. 7), turystyka to współczesny sposób życia, który pozwala na kształtowanie więzi społecznych i nowe sposoby „odczytania” starych wartości. Stanowi szansę wspierania jedności w wielości, która powinna stawać się zasadą budowania współczesnego społeczeństwa, współczesnej Europy. Turystyka językowa wpisuje się w taki sposób pojmowania turystyki, stwarza bowiem możliwości rozwoju wielu kompetencji. W artykule podjęto tematykę korzyści jakie mogą odnieść uczestnicy turystyki językowej. W przeprowadzonej analizie literatury, analizie wyjazdu opisanego w studium przypadku oraz badaniu ankietowym udało się uzyskać odpowiedź na postawione pytania dotyczące roli turystyki językowej w edukacji młodzieży w kontekście turystycznym, językowym oraz w zakresie rozwijania kompetencji społecznych. Opracowano podział korzyści wynikających z organizacji obozu językowego. Poprzez opis podjętych działań przed, w trakcie i po pobycie na obozie językowym, starano się uzyskać odpowiedź na pytanie dotyczące aktywności ułatwiających odniesienie wielorakich korzyści z wyjazdu.

Podczas organizacji wyjazdu, podjętych aktywności i działań w trakcie i po wyjeździe uzyskano odpowiedź na pytanie dodatkowe dotyczące możliwości wykorzystania nowych technologii. Działania takie miały nie tylko ułatwić organizację, komunikację i sposób przemieszczania się podczas wyjazdu, ale także pokazać jego uczestnikom sposób wykorzystania narzędzi internetowych w życiu codziennym (w przypadku aplikacji Messenger to uczniowie uczyli swoich opiekunów). Pewnym doświadczeniem zdobytym podczas wyjazdu w dobie powszechnego przebywania młodzieży w wirtualnym świecie online było ograniczenie dostępu do sieci wifii w miejscach zakwaterowania i szkole językowej.

Literatura

- Alejski B., 2018, Międzynarodowa turystyka edukacyjna a rozwój osobisty i zawodowy młodzieży studenckiej, *Zeszyty Naukowe MWSE w Tarnowie*, 1, 37, s. 115–134, DOI: 10.25944/znmwse.2018.01.115134
- Alejski W., 2000, *Turystyka w obliczu wyzwań XXI wieku*, Albis, Kraków.
- Łobożewicz T., Bieńczyk G., 2001, *Podstawy turystyki*, Wyższa Szkoła Ekonomiczna, Warszawa.
- Davidson R., 1996, *Turystyka*, Polska Agencja Rozwoju Turystyki, Warszawa.
- Drogosz M., 2009, *Krajoznawstwo i turystyka w szkołach i placówkach oświatowych*, Wolters Kluwer, Warszawa.
- Gaworecki W., 2003, *Turystyka*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa.
- Iglesias M., 2016, The language tourism market system: conceptualising language tourism, *International Journal of Scientific Management and Tourism*, 2, s. 25–40.
- Jezior J., 2013, Metodologiczne problemy zastosowania skali Likerta w badaniach postaw wobec bezrobocia, *Przegląd Socjologiczny*, 62, s. 117–138.
- Koszevska K., 2014, Co to są kompetencje społeczne? *Meritum*, 2, 33, s. 2–3.
- Kowalczyk A., Pokojski W., 2018, Nowe technologie w turystyce: przejście od map analogowych do map cyfrowych, *Folia Turistica*, 48, s. 13–40, DOI: 10.5604/01.3001.0012.7688.
- Liszewski S., 2013, Treści, formy, przestrzenie i klasyfikacje turystyki, [w:] R. Wiluś, J. Wojciechowska, (red.), *Nowe-stare formy turystyki w przestrzeni*, Warsztaty z Geografii Turyzmu, 3, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, s. 9–19.
- McCleary Jr. G.F., 2009, *Confronting the tourist map: divergent purposes and disparate users*, „Proceedings of the 24th International Cartographic Conference”, Santiago de Chile, Chile, 15–21 November 2009.
- Pokojski W., Pokojska P., 2018, Wykorzystanie aplikacji webGIS i Mobile GIS do opracowania zajęć terenowych z edukacji geograficznej, *Meritum*, 2, 49, s. 79–86.
- Różewska J.M., 2008, Wybrane aspekty młodzieżowej turystyki językowej - nauka angielskiego w Wielkiej Brytanii, *Turystyka i Rekreacja*, 4, s. 119–127.
- Trojniel S., 2007, Turystyka – pojęcie, próby definicji, funkcje turystyki, *Lider*, 7-8, s. 11–16.
- Turos, L., 1997, *Wprowadzenie do wiedzy o turystyce edukacyjnej*, Stowarzyszenie Oświatowców Polskich, Warszawa.

Strony internetowe:

- Tourism in Malta, Fact & Figures, 2017, The Malta Tourism Authority, <https://www.mta.com.mt/en/file.aspx?f=29063> (data dostępu: 15.06.2019).
- English Language Travel Industry Report 2018, <https://www2.deloitte.com/mt/en/pages/finance/articles/mt-english-language-travel-industry-report.html>. (data dostępu: 25.04.2019).
- https://nso.gov.mt/en/News_Releases/View_by_Unit/Unit_C3/Tourism_Statistics/Documents/2016/News2016_057.xls (data dostępu: 25.04.2019).
- Link School of English, <http://www.linkenglishschool.com/> (data dostępu: 15.06.2019).